

**CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE**

15 janvier 2004

PROPOSITION DE LOI**modifiant l'article 350, alinéa 2, 6°,
du Code pénal**(déposée par Mme Alexandra Colen)
_____**BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS**

15 januari 2004

WETSVOORSTEL**tot wijziging van artikel 350, tweede lid, 6°,
van het Strafwetboek**(ingediend door mevrouw Alexandra Colen)
_____**RÉSUMÉ**

L'auteur propose de modifier le Code pénal afin de prévoir que toute personne qui concourt ou assiste à une interruption de grossesse doit avoir marqué préalablement son accord par écrit.

SAMENVATTING

De auteur stelt voor het Strafwetboek te wijzigen in die zin dat elkeen die meewerkt aan of assisteert bij een abortus daarmee vooraf schriftelijk moet hebben ingestemd.

<i>cdH</i>	: Centre démocrate Humaniste
<i>CD&V</i>	: Christen-Democratisch en Vlaams
<i>ECOLO</i>	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales
<i>FN</i>	: Front National
<i>MR</i>	: Mouvement Réformateur
<i>N-VA</i>	: Nieuw - Vlaamse Alliantie
<i>PS</i>	: Parti socialiste
<i>sp.a - spirit</i>	: Socialistische Partij Anders - Sociaal progressief internationaal, regionalistisch integraal democratisch toekomstgericht.
<i>VLAAMS BLOK</i>	: Vlaams Blok
<i>VLD</i>	: Vlaamse Liberalen en Democraten

<i>Abréviations dans la numérotation des publications :</i>	<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties :</i>
<i>DOC 51 0000/000 :</i> Document parlementaire de la 51e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif	<i>DOC 51 0000/000 :</i> Parlementair document van de 51e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
<i>QRVA :</i> Questions et Réponses écrites	<i>QRVA :</i> Schriftelijke Vragen en Antwoorden
<i>CRIV :</i> Compte Rendu Intégral, avec à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (sur papier blanc, avec les annexes)	<i>CRIV :</i> Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (op wit papier, bevat ook de bijlagen)
<i>CRIV :</i> Version Provisoire du Compte Rendu intégral (sur papier vert)	<i>CRIV :</i> Voorlopige versie van het Integraal Verslag (op groen papier)
<i>CRABV :</i> Compte Rendu Analytique (sur papier bleu)	<i>CRABV :</i> Beknopt Verslag (op blauw papier)
<i>PLEN :</i> Séance plénière (couverture blanche)	<i>PLEN :</i> Plenum (witte kaft)
<i>COM :</i> Réunion de commission (couverture beige)	<i>COM :</i> Commissievergadering (beige kaft)

<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>	<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>
<i>Commandes :</i>	<i>Bestellingen :</i>
<i>Place de la Nation 2</i>	<i>Natieplein 2</i>
<i>1008 Bruxelles</i>	<i>1008 Brussel</i>
<i>Tél. : 02/ 549 81 60</i>	<i>Tel. : 02/ 549 81 60</i>
<i>Fax : 02/549 82 74</i>	<i>Fax : 02/549 82 74</i>
<i>www.laChambre.be</i>	<i>www.deKamer.be</i>
<i>e-mail : publications@laChambre.be</i>	<i>e-mail : publicaties@deKamer.be</i>

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La présente proposition de loi reprend le texte de la proposition de loi n° 225/001 de la 50e législature.

La législation actuelle dispose qu'en cas d'interruption de grossesse, aucun médecin, infirmier ou auxiliaire médical n'est obligé de concourir à un avortement. Le médecin qui refuse de procéder à une telle intervention est tenu d'en informer l'intéressée lors de sa première visite. On part donc actuellement du principe que les médecins, infirmiers et auxiliaires médicaux sont d'accord de concourir à un avortement, à moins qu'ils s'y refusent expressément. La logique de ce principe implique que les personnes qui ne désirent pas prêter leur concours à un avortement doivent adopter une démarche active : elles doivent prendre position publiquement et, par conséquent, «se mouiller».

Il arrive que, dans le cadre de la formation qui leur est dispensée, on demande à de futurs médecins ou infirmiers de concourir ou d'assister à une interruption de grossesse. Bien qu'il soit loisible aux intéressés, des jeunes pour la plupart, de refuser, cette réglementation implique qu'ils manifestent expressément leur opposition à l'acte abortif. On peut parfaitement imaginer qu'ils soient intimidés ou craignent que leur refus puisse avoir une influence négative sur le rapport de stage que feront leurs professeurs. Ils pourraient dès lors, par crainte des conséquences, se sentir obligés de s'associer à des pratiques que leur conscience réprouve.

Il est dès lors souhaitable d'inverser la situation actuelle et de prévoir dans la loi que ce ne sont pas les personnes formellement opposées à l'avortement qui doivent manifester leur refus de concourir à un acte abortif, mais que ce sont ceux qui sont disposés à concourir à une interruption de grossesse qui doivent le signaler. De cette manière, personne ne se sentira plus obligé de s'associer à des pratiques qui heurtent sa conscience.

Si ce n'est dans les cas et conditions prévus explicitement par la loi, l'interruption de grossesse constitue d'ailleurs toujours une infraction en vertu du Code pénal. Il est dès lors logique de considérer tacitement que les médecins, les infirmiers et les auxiliaires médicaux refusent de concourir à un avortement, sauf s'ils font savoir expressément qu'ils y sont disposés.

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Dit wetsvoorstel neemt de tekst over van wetsvoorstel nr. 225/001 van de 50ste zittingsperiode.

De huidige wetgeving bepaalt dat in geval van zwangerschapsafbreking geen enkele geneesheer, verpleger of lid van het paramedisch korps gedwongen kan worden medewerking te verlenen aan een abortus. De geneesheer die weigert een dergelijke ingreep te verrichten, moet de vrouw bij haar eerste bezoek in kennis stellen van zijn weigering. In de huidige toestand wordt er bijgevolg van uitgegaan dat geneesheren, verplegers en leden van het paramedisch korps instemmen met medewerking aan abortus tenzij zij zich hiertegen uitdrukkelijk verzetten. Dit vereist dat diegenen die niet willen deelnemen aan abortus een actieve daad stellen. Zij moeten in het openbaar een positie innemen en bijgevolg «de nek uitsteken».

Het komt voor dat aan mensen die een opleiding volgen voor geneesheer of verpleger, in het kader van hun opleiding gevraagd wordt te assisteren of aanwezig te zijn bij een zwangerschapsafbreking. Hoewel de betrokkenen, die veelal jongeren zijn, dit mogen weigeren, vereist deze regeling dat zij zich uitdrukkelijk tegen abortus verzetten. Het is niet denkbeeldig dat betrokkenen zich geïntimideerd voelen of dat zij vrezen dat hun verzet een nadelige invloed kan hebben op de beoordeling van hun opleiding door hun professoren en leraars. Hierdoor zouden zij zich, uit vrees voor nadelige gevolgen, verplicht kunnen voelen mee te werken aan praktijken die eigenlijk tegen hun geweten ingaan.

Het verdient daarom aanbeveling de bestaande situatie om te keren in die zin dat niet zij die zich tegen abortus verzetten uitdrukkelijk kennis moeten geven van hun weigering hieraan mee te werken, maar wel dat zij die bereid zijn om mee te werken aan het afbreken van een zwangerschap dit kenbaar moeten maken. Op die manier zal niemand zich gedwongen voelen mee te werken aan praktijken die tegen zijn of haar geweten ingaan.

Het Strafwetboek gaat er trouwens van uit dat zwangerschapsafbreking altijd een misdrijf blijft, behalve in de specifieke bij wet opgesomde gevallen en onder de bij wet gestelde voorwaarden. Het is daarom logisch dat stilzwijgend verondersteld wordt dat geneesheren, verplegers en paramedici altijd weigeren aan abortus mee te werken, behalve indien zij uitdrukkelijk kenbaar maken dat zij wel degelijk bereid zijn dit te doen.

C'est la raison pour laquelle la présente proposition vise à modifier l'article 350, alinéa 2, 6°, du Code pénal et à prévoir que toute personne qui concourt ou assiste à une interruption de grossesse doit avoir marqué préalablement son accord par écrit. Afin d'éviter qu'une personne soit soumise à des pressions en vue de l'obliger à marquer son accord, elle prévoit en outre que nul ne peut être sollicité afin de concourir ou d'assister à un avortement, hormis deux exceptions. Premièrement, une femme qui souhaite faire interrompre sa grossesse dans les conditions prévues par la loi peut solliciter l'intervention d'un médecin. Ce médecin qui accepte de pratiquer une telle intervention peut demander à d'autres personnes, par exemple à des infirmiers ou à des auxiliaires médicaux, de l'assister, pour autant que ces personnes aient fait savoir préalablement, de leur plein gré et par écrit, qu'elles sont disposées à répondre à une demande en ce sens. A cet effet, elles doivent se faire inscrire sur une liste, renouvelable annuellement, reprenant les personnes éventuellement disposées à concourir ou à assister à un avortement.

Vandaar het voorstel om artikel 350, tweede lid, 6°, van het Strafwetboek te wijzigen in die zin dat elkeen die meewerkt aan of assisteert bij een abortus daarmee vooraf schriftelijk moet hebben ingestemd. Om te vermijden dat mensen onder druk gezet worden om een dergelijke instemming te geven, mag bovendien aan niemand de vraag gesteld worden om aan een abortus mee te werken of erbij te assisteren, behoudens twee uitzonderingen. Een vrouw die haar eigen zwangerschap wil laten afbreken onder de bij wet bepaalde voorwaarden mag een geneesheer hierom verzoeken. Een geneesheer die dergelijke ingreep wil uitvoeren mag anderen, zoals verplegers en paramedici, verzoeken daarbij te assisteren op voorwaarde evenwel dat deze anderen vooraf vrijwillig en schriftelijk te kennen hebben gegeven dat zij aanspreekbaar zijn voor een dergelijke vraag. Daartoe moeten hun namen genoteerd zijn op een jaarlijks te hernieuwen lijst van personen die eventueel bereid zijn mee te werken aan of te assisteren bij abortus.

Alexandra COLEN (VLAAMS BLOK)

PROPOSITION DE LOI**Article 1er**

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

L'article 350, alinéa 2, 6°, du Code pénal est remplacé par la disposition suivante:

«6° Tout médecin, tout infirmier ou infirmière, tout auxiliaire médical et toute personne qui, dans l'exercice d'une fonction quelconque, apporte son concours à une interruption de grossesse, doit avoir déclaré au préalable, par écrit et sans équivoque, y être librement disposé.

Hormis le médecin sollicité par une femme en vue d'interrompre sa grossesse, ne pourront être sollicitées pour concourir à une interruption de grossesse que les personnes qui auront signalé librement et au préalable qu'elles sont disposées à accueillir une telle demande.

La demande doit être faite avant chaque interruption de grossesse par le médecin qui pratiquera l'intervention à la demande de la femme.

La déclaration prévue à l'alinéa 1er doit être faite par écrit auprès de l'établissement de soins où est pratiquée l'interruption de grossesse. Elle doit être renouvelée chaque année.

Le médecin qui refuse d'interrompre une grossesse n'est pas tenu d'en informer la femme, sauf s'il a fait savoir, lors de la première consultation, par écrit et sans équivoque, qu'il était disposé à interrompre la grossesse. Dans ce cas, il est tenu de notifier son refus par écrit dans les six jours qui suivent la première consultation».

Art. 3

La présente loi entre en vigueur le lendemain de sa publication au *Moniteur belge*.

23 octobre 2003

WETSVOORSTEL**Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

Artikel 350, tweede lid, 6°, van het Strafwetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

«6° Elke geneesheer, elke verpleger of verpleegster, elk lid van het paramedisch personeel of elkeen die in gelijk welke functie medewerking verleent aan of betrokken is bij een zwangerschapsafbreking, mag dit slechts doen op voorwaarde dat hij of zij vooraf schriftelijk en ondubbelzinnig verklaard heeft hiertoe uit vrije wil bereid te zijn.

Behoudens aan de geneesheer tot wie een vrouw zich wendt met een vraag om haar zwangerschap af te breken, mag een vraag om medewerking of gelijk welke betrokkenheid bij een zwangerschapsafbreking slechts gesteld worden aan personen die zich vooraf op vrijwillige basis gemeld hebben als aanspreekbaar voor dergelijke vraag.

De vraag moet voorafgaand aan elke zwangerschapsafbreking worden gesteld door de geneesheer die de ingreep op vraag van de vrouw zal uitvoeren.

De verklaring dat men aanspreekbaar is voor een zwangerschapsafbreking dient schriftelijk te worden afgelegd bij de instelling voor gezondheidszorg waar de zwangerschapsafbreking plaats vindt. Ze moet jaarlijks worden hernieuwd.

De geneesheer die weigert een zwangerschap af te breken is niet verplicht de vrouw daarvan in kennis te stellen, tenzij hij de vrouw bij haar eerste raadpleging schriftelijk en ondubbelzinnig te kennen gegeven zou hebben dat hij wel bereid was om haar zwangerschap af te breken. In dat geval moet hij zijn weigering binnen de zes dagen na de eerste raadpleging schriftelijk te kennen geven.»

Art. 3

Deze wet treedt in werking de eerste dag na de bekendmaking ervan in het *Belgisch Staatsblad*.

23 oktober 2003

Alexandra COLEN (VLAAMS BLOK)

TEXTE DE BASE**8 juin 1867****Code pénal****Art. 350**

Celui qui, par aliments, breuvages, médicaments ou par tout autre moyen aura fait avorter une femme qui y a consenti, sera condamné à un emprisonnement de trois mois à un an et à une amende de cent francs à cinq cents francs.

Toutefois, il n'y aura pas d'infraction lorsque la femme enceinte, que son état place en situation de détresse, a demandé à un médecin d'interrompre sa grossesse et que cette interruption est pratiquée dans les conditions suivantes :

1° a) l'interruption doit intervenir avant la fin de la douzième semaine de la conception;

b) elle doit être pratiquée, dans de bonnes conditions médicales, par un médecin, dans un établissement de soins où existe un service d'information qui accueillera la femme enceinte et lui donnera des informations circonstanciées, notamment sur les droits, aides et avantages garantis par la loi et les décrets aux familles, aux mères célibataires ou non, et à leurs enfants, ainsi que sur les possibilités offertes par l'adoption de l'enfant à naître et qui, à la demande soit du médecin soit de la femme, accordera à celle-ci une assistance et des conseils sur les moyens auxquels elle pourra avoir recours pour résoudre les problèmes psychologiques et sociaux posés par sa situation.

2° Le médecin sollicité par une femme en vue d'interrompre sa grossesse doit :

a) informer celle-ci des risques médicaux actuels ou futurs qu'elle encourt à raison de l'interruption de grossesse;

b) rappeler les diverses possibilités d'accueil de l'enfant à naître et faire appel, le cas échéant, au personnel du service visé au 1°, b), du présent article pour accorder l'assistance et donner les conseils qui y sont visés;

c) s'assurer de la détermination de la femme à faire pratiquer une interruption de grossesse.

L'appréciation de la détermination et de l'état de détresse de la femme enceinte qui conduit le médecin à accepter d'intervenir, est souveraine lorsque les conditions prévues au présent article sont respectées.

3° Le médecin ne pourra au plus tôt, pratiquer l'interruption de grossesse que six jours après la pre-

TEXTE DE BASE ADAPTE A LA PROPOSITION**8 juin 1867****Code pénal****Art. 350**

Celui qui, par aliments, breuvages, médicaments ou par tout autre moyen aura fait avorter une femme qui y a consenti, sera condamné à un emprisonnement de trois mois à un an et à une amende de cent francs à cinq cents francs.

Toutefois, il n'y aura pas d'infraction lorsque la femme enceinte, que son état place en situation de détresse, a demandé à un médecin d'interrompre sa grossesse et que cette interruption est pratiquée dans les conditions suivantes :

1° a) l'interruption doit intervenir avant la fin de la douzième semaine de la conception;

b) elle doit être pratiquée, dans de bonnes conditions médicales, par un médecin, dans un établissement de soins où existe un service d'information qui accueillera la femme enceinte et lui donnera des informations circonstanciées, notamment sur les droits, aides et avantages garantis par la loi et les décrets aux familles, aux mères célibataires ou non, et à leurs enfants, ainsi que sur les possibilités offertes par l'adoption de l'enfant à naître et qui, à la demande soit du médecin soit de la femme, accordera à celle-ci une assistance et des conseils sur les moyens auxquels elle pourra avoir recours pour résoudre les problèmes psychologiques et sociaux posés par sa situation.

2° Le médecin sollicité par une femme en vue d'interrompre sa grossesse doit :

a) informer celle-ci des risques médicaux actuels ou futurs qu'elle encourt à raison de l'interruption de grossesse;

b) rappeler les diverses possibilités d'accueil de l'enfant à naître et faire appel, le cas échéant, au personnel du service visé au 1°, b), du présent article pour accorder l'assistance et donner les conseils qui y sont visés;

c) s'assurer de la détermination de la femme à faire pratiquer une interruption de grossesse.

L'appréciation de la détermination et de l'état de détresse de la femme enceinte qui conduit le médecin à accepter d'intervenir, est souveraine lorsque les conditions prévues au présent article sont respectées.

3° Le médecin ne pourra au plus tôt, pratiquer l'interruption de grossesse que six jours après la pre-

BASISTEKST**8 juni 1867****Strafwetboek****Art. 350**

Hij die door spijzen, dranken, artsenijen of door enig ander middel vruchtafdrijving veroorzaakt bij een vrouw die daarin heeft toegestemd, wordt veroordeeld tot gevangenisstraf van drie maanden tot een jaar en tot geldboete van honderd frank tot vijfhonderd frank.

Er is evenwel geen misdrijf wanneer de zwangere vrouw die door haar toestand in een noodsituatie verkeert, een geneesheer verzoekt haar zwangerschap af te breken en indien de zwangerschapsafbreking uitgevoerd wordt onder de volgende voorwaarden :

1° a) de zwangerschapsafbreking moet plaatsvinden vóór het einde van de twaalfde week na de bevruchting;

b) de zwangerschapsafbreking moet onder medisch verantwoorde omstandigheden door een geneesheer worden verricht in een instelling voor gezondheidszorg waaraan een voorlichtingsdienst is verbonden die de zwangere vrouw opvangt en haar omstandig inlicht inzonderheid over de rechten, de bijstand en de voordelen, bij wet en decreet gewaarborgd aan de gezinnen, aan de al dan niet gehuwde moeders en hun kinderen, alsook over de mogelijkheden om het kind dat geboren zal worden te laten adopteren; en die, op verzoek van de geneesheer of van de vrouw, haar hulp en raad geeft over de middelen waarop zij een beroep zal kunnen doen voor de oplossing van de psychologische en maatschappelijke problemen welke door haar toestand zijn ontstaan.

2° De geneesheer tot wie een vrouw zich wendt om haar zwangerschap te laten afbreken, moet :

a) de vrouw inlichten over de onmiddellijke of toekomstige medische risico's waaraan zij zich blootstelt door het afbreken van de zwangerschap;

b) de verschillende opvangmogelijkheden voor het kind dat geboren zal worden in herinnering brengen en, in voorkomend geval, een beroep doen op het personeel van de dienst bedoeld in het 1°, b), van dit artikel om de daar bepaalde hulp en raad te geven;

c) zich vergewissen van de vaste wil van de vrouw om haar zwangerschap te laten afbreken.

De appreciatie van de geneesheer over de vaste wil en de noodsituatie van de zwangere vrouw, op basis waarvan hij aanvaardt de ingreep uit te voeren, kan niet meer worden aangevochten indien is voldaan aan de in dit artikel bepaalde voorwaarden.

3° De geneesheer kan de zwangerschapsafbreking niet eerder verrichten dan zes dagen na de eerste raad-

BASISTEKST AANGEPAST AAN HET VOORSTEL**8 juni 1867****Strafwetboek****Art. 350**

Hij die door spijzen, dranken, artsenijen of door enig ander middel vruchtafdrijving veroorzaakt bij een vrouw die daarin heeft toegestemd, wordt veroordeeld tot gevangenisstraf van drie maanden tot een jaar en tot geldboete van honderd frank tot vijfhonderd frank.

Er is evenwel geen misdrijf wanneer de zwangere vrouw die door haar toestand in een noodsituatie verkeert, een geneesheer verzoekt haar zwangerschap af te breken en indien de zwangerschapsafbreking uitgevoerd wordt onder de volgende voorwaarden :

1° a) de zwangerschapsafbreking moet plaatsvinden vóór het einde van de twaalfde week na de bevruchting;

b) de zwangerschapsafbreking moet onder medisch verantwoorde omstandigheden door een geneesheer worden verricht in een instelling voor gezondheidszorg waaraan een voorlichtingsdienst is verbonden die de zwangere vrouw opvangt en haar omstandig inlicht inzonderheid over de rechten, de bijstand en de voordelen, bij wet en decreet gewaarborgd aan de gezinnen, aan de al dan niet gehuwde moeders en hun kinderen, alsook over de mogelijkheden om het kind dat geboren zal worden te laten adopteren; en die, op verzoek van de geneesheer of van de vrouw, haar hulp en raad geeft over de middelen waarop zij een beroep zal kunnen doen voor de oplossing van de psychologische en maatschappelijke problemen welke door haar toestand zijn ontstaan.

2° De geneesheer tot wie een vrouw zich wendt om haar zwangerschap te laten afbreken, moet :

a) de vrouw inlichten over de onmiddellijke of toekomstige medische risico's waaraan zij zich blootstelt door het afbreken van de zwangerschap;

b) de verschillende opvangmogelijkheden voor het kind dat geboren zal worden in herinnering brengen en, in voorkomend geval, een beroep doen op het personeel van de dienst bedoeld in het 1°, b), van dit artikel om de daar bepaalde hulp en raad te geven;

c) zich vergewissen van de vaste wil van de vrouw om haar zwangerschap te laten afbreken.

De appreciatie van de geneesheer over de vaste wil en de noodsituatie van de zwangere vrouw, op basis waarvan hij aanvaardt de ingreep uit te voeren, kan niet meer worden aangevochten indien is voldaan aan de in dit artikel bepaalde voorwaarden.

3° De geneesheer kan de zwangerschapsafbreking niet eerder verrichten dan zes dagen na de eerste raad-

mière consultation prévue et après que l'intéressée a exprimé par écrit, le jour de l'intervention, sa détermination à y faire procéder.

Cette déclaration sera versée au dossier médical.

4° Au-delà du délai de douze semaines, sous les conditions prévues aux 1°, b), 2° et 3°, l'interruption volontaire de grossesse ne pourra être pratiquée que lorsque la poursuite de la grossesse met en péril grave la santé de la femme ou lorsqu'il est certain que l'enfant à naître sera atteint d'une affection d'une particulière gravité et reconnue comme incurable au moment du diagnostic. Dans ce cas, le médecin sollicité s'assurera le concours d'un deuxième médecin, dont l'avis sera joint au dossier.

5° Le médecin ou toute autre personne qualifiée de l'établissement de soins où l'intervention a été pratiquée, doit assurer l'information de la femme en matière de contraception.

6° Aucun médecin, aucun infirmier ou infirmière, aucun auxiliaire médical n'est tenu de concourir à une interruption de grossesse.

Le médecin sollicité est tenu d'informer l'intéressée, dès la première visite, de son refus d'intervention.

mière consultation prévue et après que l'intéressée a exprimé par écrit, le jour de l'intervention, sa détermination à y faire procéder.

Cette déclaration sera versée au dossier médical.

4° Au-delà du délai de douze semaines, sous les conditions prévues aux 1°, b), 2° et 3°, l'interruption volontaire de grossesse ne pourra être pratiquée que lorsque la poursuite de la grossesse met en péril grave la santé de la femme ou lorsqu'il est certain que l'enfant à naître sera atteint d'une affection d'une particulière gravité et reconnue comme incurable au moment du diagnostic. Dans ce cas, le médecin sollicité s'assurera le concours d'un deuxième médecin, dont l'avis sera joint au dossier.

5° Le médecin ou toute autre personne qualifiée de l'établissement de soins où l'intervention a été pratiquée, doit assurer l'information de la femme en matière de contraception.

6° Tout médecin, tout infirmier ou infirmière, tout auxiliaire médical et toute personne qui, dans l'exercice d'une fonction quelconque, apporte son concours à une interruption de grossesse, doit avoir déclaré au préalable, par écrit et sans équivoque, y être librement disposé.

Hormis le médecin sollicité par une femme en vue d'interrompre sa grossesse, ne pourront être sollicitées pour concourir à une interruption de grossesse que les personnes qui auront signalé librement et au préalable qu'elles sont disposées à accueillir une telle demande.

La demande doit être faite avant chaque interruption de grossesse par le médecin qui pratiquera l'intervention à la demande de la femme.

La déclaration prévue à l'alinéa 1er doit être faite par écrit auprès de l'établissement de soins où est pratiquée l'interruption de grossesse. Elle doit être renouvelée chaque année.

Le médecin qui refuse d'interrompre une grossesse n'est pas tenu d'en informer la femme, sauf s'il a fait savoir, lors de la première consultation, par écrit et sans équivoque, qu'il était disposé à interrompre la grossesse. Dans ce cas, il est tenu de notifier son refus par écrit dans les six jours qui suivent la première consultation.¹

¹ Art. 2: remplacement.

pleging en nadat de vrouw, de dag van de ingreep, schriftelijk te kennen heeft gegeven dat ze vastbesloten is de ingreep te ondergaan.

Deze verklaring moet bij het medisch dossier worden gevoegd.

4° Na de termijn van twaalf weken kan de zwangerschap onder de voorwaarden bepaald onder het 1°, b), het 2° en het 3° slechts worden afgebroken, indien het voltooien van de zwangerschap een ernstig gevaar inhoudt voor de gezondheid van de vrouw of indien vaststaat dat het kind dat geboren zal worden, zal lijden aan een uiterst zware kwaal die als ongeneeslijk wordt erkend op het ogenblik van de diagnose. In dat geval moet de geneesheer tot wie de vrouw zich heeft gewend, de medewerking vragen van een tweede geneesheer, wiens advies bij het dossier moet worden gevoegd.

5° De geneesheer of een andere bevoegde persoon van de instelling voor gezondheidszorg waar de ingreep is verricht, moet aan de vrouw de nodige voorlichting verstrekken inzake contraceptiva.

6° Geen geneesheer, geen verpleger of verpleegster, geen lid van het paramedisch personeel kan gedwongen worden medewerking te verlenen aan een zwangerschapsafbreking.

De geneesheer die weigert een dergelijke ingreep te verrichten, is gehouden de vrouw bij haar eerste bezoek in kennis te stellen van zijn weigering.

pleging en nadat de vrouw, de dag van de ingreep, schriftelijk te kennen heeft gegeven dat ze vastbesloten is de ingreep te ondergaan.

Deze verklaring moet bij het medisch dossier worden gevoegd.

4° Na de termijn van twaalf weken kan de zwangerschap onder de voorwaarden bepaald onder het 1°, b), het 2° en het 3° slechts worden afgebroken, indien het voltooien van de zwangerschap een ernstig gevaar inhoudt voor de gezondheid van de vrouw of indien vaststaat dat het kind dat geboren zal worden, zal lijden aan een uiterst zware kwaal die als ongeneeslijk wordt erkend op het ogenblik van de diagnose. In dat geval moet de geneesheer tot wie de vrouw zich heeft gewend, de medewerking vragen van een tweede geneesheer, wiens advies bij het dossier moet worden gevoegd.

5° De geneesheer of een andere bevoegde persoon van de instelling voor gezondheidszorg waar de ingreep is verricht, moet aan de vrouw de nodige voorlichting verstrekken inzake contraceptiva.

6° Elke geneesheer, elke verpleger of verpleegster, elk lid van het paramedisch personeel of elkeen die in gelijk welke functie medewerking verleent aan of betrokken is bij een zwangerschapsafbreking, mag dit slechts doen op voorwaarde dat hij of zij vooraf schriftelijk en ondubbelzinnig verklaard heeft hiertoe uit vrije wil bereid te zijn.

Behoudens aan de geneesheer tot wie een vrouw zich wendt met een vraag om haar zwangerschap af te breken, mag een vraag om medewerking of gelijk welke betrokkenheid bij een zwangerschapsafbreking slechts gesteld worden aan personen die zich vooraf op vrijwillige basis gemeld hebben als aanspreekbaar voor dergelijke vraag.

De vraag moet voorafgaand aan elke zwangerschapsafbreking worden gesteld door de geneesheer die de ingreep op vraag van de vrouw zal uitvoeren.

De verklaring dat men aanspreekbaar is voor een zwangerschapsafbreking dient schriftelijk te worden afgelegd bij de instelling voor gezondheidszorg waar de zwangerschapsafbreking plaats vindt. Ze moet jaarlijks worden hernieuwd.

De geneesheer die weigert een zwangerschap af te breken is niet verplicht de vrouw daarvan in kennis te stellen, tenzij hij de vrouw bij haar eerste raadpleging schriftelijk en ondubbelzinnig te kennen gegeven zou hebben dat hij wel bereid was om haar zwangerschap af te breken. In dat geval moet hij zijn weigering binnen de zes dagen na de eerste raadpleging schriftelijk te kennen geven.¹

¹ Art. 2: vervanging.